

לימוד היומי דקה לתינו

Table with 6 columns: שבת, יום, יום לחדש, ליקוטי מוה"ר, ליקוטי הלכות, משנה ברורה, חתומות הנפש, שולחן ערוך אבן העזר

בקרני אלה

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

230 | פרשת כי תצא | י"ג אלול תשפ"א

דבר המערכת

"אלול" - זכינו בזכות מופלאה שאין דומה לה.
ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לחודש התשובה
והתקוה, חודש הרחמים והרצון. הדרך נפתחה,
ימין ה' מושטת אלינו, ועלינו נפל חובת היום לא
להסיח דעת ולהשתמש בכח הפה והדיבור שהוא
שורש התשובה.

הבה נטה אוזן לקריאתו הבוקעת מן הלב של רבי
נחמן מטולטשין באיגרתו: "אחי ידידי, ימי אלול
הקדושים ממשמשים ובאים לחיים ולשלום
בגשמיות ברוחניות, וזכנו ה' לקיים 'קחו עמכם
דברים ושובו אל השם', אל תקרי דברים אלא
דיבורים, דיבורים קדושים, להרבות בלימוד
התורה וברפנט נסתרות שבתורה, ספר תיקונים
הקדוש, וספר ליקוטי מוהר"ן, ותהילים ותפילות.
אחוז בהם אחי ידידי והפוך בהם וסיכי ובלה
בהם, ובהם ייוושע בגשמיות וברוחניות שתכתב
ותחתם לחיים טובים חיים מתוקים."

"הכל חפצים ליראה את שמך" אבל שוכחים את
סוד הכח לתשובה, "ובודאי היא עצה גדולה וקלה
שהכל יכולין לקיימה, כי יכולין לזכות לתשובה
ולחיי עולם הבא על ידי הדיבור לבד" (ליקוטי
הלכות. קריאת שמע ה' ד). גם הגרוע שבגרועים מוזמן
להשתמש בעצה עצומה זו, שהרי "שוחד מחיק
רשע יקה להטות ארחות משפט" (משלי יז, כג)
וכפירוש רש"י שם: "הקב"ה מקבל דברי הכנעה
ופיוס מחיק הרשעים, כלומר, בסתר בינו לבנינו,
להפוך דינו מרעה לטובה."

כולנו הרי רוצים לזכות לשנה טובה באמת, כולנו
גם רוצים לזכות להסתופף בצל הצדיק שהכריז
וזהירי כל כך לבוא אליו לקבל את גודל כוחו
בימים השגבים הללו, וישנם חששות הממלאים
את הלב. ובכן: אין מה שיכול להמתיק דינים בכל
המישורים כמו דיבורים תמימים. נקרא אל ה'
בחזקה, כי בפינו ובלבבנו לעשות זאת.

העורכים

הוא יפתח לבנו

אסור להתפתות ליצר המתלבש במצות התעוררות והגורם
לזלול בנקודת הבחירה של תשובה שניתנה לנו מאת ה', המחיר
יקר מדי מכדי שנוכל להרשות לעצמנו להמתין על התעוררות
הלב. בינתיים אנו מפסידיים את האפשרות לתשובה חלילה, ובימי
דין שאלו עלינו לרוץ ולתפוס את הצלת חיינו, לדבר ולדבר בלי
סוף, יהיה איך שיהיה.

זוהי הדרך הבטוחה לתשובה שכל אחד יכול לאחוז בה בכל עת,
וכפי שרבי נתן מספר על אחד מגדולי תלמידי רבינו הקדוש
שנכח בעת ש'פעם אחת דיבר רבינו ז"ל שצדיקים לעסוק הרבה
באמירת תהלים ותחינות ובקשות והתבודדות, ושאל אותו הרב
רבי יודל ז"ל: איך לוקחים לב, כלומר, איך זוכים שיהיו הדיבורים
בהתעוררות הלב? והשיב לו: תאמרו לי אצל איזה צדיק קיבלתם
התעוררות הלב, העיקר הוא האמירה בפה, להרבות בדיבורים של
תחינות ובקשות בפה, והתעוררות הלב בא ממילא" (חיי מוהר"ן, תמא).

ימי תשובה אלו הינם ההכנה לראש השנה, שבו אנו עוסקים
בקבלת עול מלכות שמים וגילוי מלכות ה' בעולם. דיבור הפה
שלנו הוא מיסודי ההמלכה הזאת, שכן: "עיקר כח מלכות האמיתי
דקדושה שהוא מלכות משיח, הוא על ידי הדיבור בבחינת 'מלכות
פה', כי המלך מנהיג כל מלכותו על ידי הדיבור, וכל נצחון מלכות
דקדושה של משיח הוא על ידי הדיבור, וזה בחינת כל ספר
תהלים שיש דוד המלך ע"ה שהוא שורש מלכות משיח, שהוא
היה לוחם מלחמות ה' כל ימיו בגשמיות ורוחניות וניצח כולם על
ידי הדיבור פה, דהיינו על ידי ריבוי תפילות בלי שיעור, עד שכל
כולם ברוח קדשו בספר תהלים. ועל כן זכה באמת למלכות נצחי
שהיא מלכות משיח" (ליקוטי הלכות, ברכות הראיה וברכות פריטיות ה' ד).

ומלבד עצם גילוי המלכות על ידי הדיבור, יש כאן נקודה נוספת:
רק מי שמקבל עול לידר בכל מצב ובכל מדרגה, הוא זה שהמלך
את בורא אמת, כי קבלת עול מלכות פירושה השתעבדות
מוחלטת בכל מצב ובכל אופן שהוא, ומי שמתנה את עבודתו
למלך בשום תנאי הרי אין כאן המלכה באמת, ועל כן, המחכה
וממתין להתעוררות הלב דוקא, הרי הוא מתנה את תשובתו
וקבלת עול מלכותו יתברך בהרגשה כל שהיא ואין כאן המלכה
שלמה. ולעומת זאת, ההולך בתמימות ומשתעבד לדבר דיבורי
תפילה צעקה ותשובה בכל אופן שהוא, הרי שקיבל עול המלכות
בשלמות, והיא שממתקת דינו ופותחת לו שערי תשובה.

הבה נתפוס בחזקה בנקודת הבחירה התמידית והנצחית שלנו,
לא להפסיק מלדבר דיבורי תשובה והשתוקקות יהיה איך שיהיה,
ועל ידי זה נזכה לבסוף להתקרב לה' יתברך. עם כל זאת, כמוכן,
שעלינו לבקש על כך בעצמו, שיפתח לבבנו כדי שנוכל לבקשו
כראוי, וכדברי רבי נתן: "שאנו מחוייבים על כל פנים להתעורר
לזה בעצמו להשתוקק ולהתפלל להשם יתברך על זה שיכין
לבבנו אליו, ולבקש להשם יתברך על זה בעצמו שנוכל לבקשו"
(שם, יא-יז).

ימי אלול, גם הוא רוצה להתעורר לשוב, לנסות לשנות את דרכו
הרעה והרגלי המגונים, אבל ידיו רפות. מכיון שהלב שלו כל כך
אטום וסתום. אומר הוא לעצמו: 'הלא כל תקותי היא רק על ידי
תפילה וצעקה, וכאשר לבי לב אבן וכל התפילות יבשות כחציר,
אם כן אבדה תקות תשובתי חלילה!'

"קחו עמכם דברים ושובו אל ה' - דברים אני מבקש ואני מוחל
על כל עוונותיכם, אני מבקש מכם לא זכחים ולא קרבנות אלא
דברים" (שמו"ר לז, ד). חז"ל מגלים לנו בביאור דברי הנביא מפי ה',
שיסוד התשובה תלוי בתפילה ובקשה. מה נפלאה היא התקוה
הגנוזה בכך, אם היו מבקשים מאתנו תיכף לשנות כל מעשינו הרי
מי זה יצטדק, אבל כאשר ניתנה לנו האפשרות לרצות את ה' על
ידי שנבקש ונתפלל לפניו, נפתחה בפנינו תקות חיים עצומה. אך
דא עקא, גם כאן נכנס היצר ומחליש דעתנו, באמרו: 'ניחא, אבל
לפחות שהדיבורים יהיו בעלי ערך, דיבורים כאלו הבאים ברתת
לב ובשאגת לביא בבכי ובתחנונים, אבל דיבור קר ומטומטם בלא
דעת ובלא לב הרי אין שם דיבור עליו!'

אולם לאמתו של דבר, אם כנים דברי קטרוגו ננעלה חלילה
הדלת בפני שבים, כי איך יתכן לצוות על התשובה ולהתנות זאת
בלב בוטר ומרגיש? מי זה ערב שביום שירצה לשוב יהיה לבו
פתוח? ובפרט כי טבעם של חטאים ופשעים לטמטם את הלב,
טומאת הערונן גורמת שהלב יפסיק לחוש ושיהא אטום לכל רגש
דקדושה, וכמו שאמרו חז"ל: "עבירה מטמטמת לבו של אדם,
שנאמר ולא תטמאו בהם ונטמאתם בהם, אל תקרי ונטמאתם אלא
ונטמטם" (ימא לט ע"א). ואם כן, כמעט אפסה תקות שבים חלילה.
על כרחך שכאשר הורתה לנו התורה לקחת דברים ולשוב, הכוונה
להפעיל את הדיבור יהיה איך שיהיה, ולהטות האוזן למה שיוצא
מהפה, כפי מה שיוכל ולנסות להתעורר. ומכאן ואילך זה כבר
נחשב לתחילת ההליכה בדרך התשובה.

וכן מורה לנו התלמיד הגדול: "כל אדם שבעולם בכל דרגה ובכל
מקום שהוא, אפילו הרחוקים מאד מאד, באיזה בחינת התעוררות
כל שהוא, בכל נקודה ונקודה טובה יכולין לשוב לה' יתברך, רק
שיבטל גאוותו וירגיש שפלותו באמת וירגיל עצמו להתפלל
ולפרש שיחתו לפניו יתברך בבחינת תפילה לעני כי יעטוף ולפני
ה' ישפוך שיחו, ושישפוך שיחו כמו השופך מים, אפילו אם נדמה
לו שהוא בלי שכל ובלוי כונה הראוי, אף על פי כן את כל אשר עם
לבבו ישפוך שיחו לפניו יתברך, בבחינת שפכי כמים לברך נוכח פני
ה', וזה יקר מאד בעיני ה' יתברך, ועל ידי זה יזכה לשוב ולהתקרב
אליו יתברך" (ליקוטי הלכות, תפילת המנוחה ז, מד).

על אף שהדיבורים יוצאים מהפה כמו מים הנשפכים ומורקים
מכלי לכלי, הם רק יוצאים מכאן לכאן, אבל אם את זה הוא יכול
לעשות עתה, הרי זה יקר מאד בעיני ה' ועל ידי זה יזכה לשוב
אל ה' יתברך!

פניני אור
אמרות מהורות מרה"ק ותלמידיו

רבנו אמר: "מיט ביין פועל'ט מען גישט,
טאמער פועל'ט מען אמאל יא מיט ביין,
וואלט מען דאס מאל מיט גוטן גיקער
געפועל'ט" - "עם פעס לא מצליחים לפעול,
וגם אם מצליחים פעם בדרך זה, אזי היו
מצליחים בפעם הזאת מהר יותר אם היו
פועלים בטוב."

(שיח שרפי קודש)

לתגובות והערות
3323796@gmail.com
ניתן לקבל את הגיליון באימייל מדי שבוע

הדל"ג 6:42 - נין ההמה 6:03 - מוזיק'ש 8:36
צאת השבת 7:54 - צאה"ש לר"ת 8:33

אין לנו אלא דברי חכמים!

ארבעים יבנו

אע"פ שבתורה נאמר שמכים אותו 'ארבעים' מלקות, באים חכמינו ז"ל במשנה ואומרים: "כמה מלקין אותו, ארבעים חסר אחת" (מכות ג, ט). וזאת ע"פ הדרשות שדרשו את התורה, כפי שנמסר להם.

ואכן, פסוק זה מזכיר מוהרנ"ת, מדי דברו דברים חוצבי להבות אש על המשכילים הארורים, אשר בתחילת דרכם היו מתלבשים בלבוש של מצוה, כאילו כוונתם להחזיר לימוד הדקדוק ופשוטו של מקרא, וכוננתם הרעה הייתה לכפור בדרשות חז"ל.

הן על כך כותב מוהרנ"ת:

"אף על פי שהם רוצים לכסות השקר והאפיקורסות שלהם באמת, דהיינו שבתחילה מטעים את בני ישראל ואומרים שרוצים ללמד מקרא היטב בכל דקדוק הלשון, אבל באמת כל כוונתם להרע, וזה עיקר האפיקורסות שלהם שכופרים בתורה שבעל פה לגמרי כמו הקראים ממש, וכשכופרים בתורה שבעל פה אזי ממילא הם כופרים בתורה שבכתב, כי אין יודעים שום דבר מתורה שבכתב בלי דברי רבותינו זכרונם לברכה בגמרא ומדרשים שהוא תורה שבעל פה.

ותיפח רוחם ונשמתם שמכריחים עצמם תמיד לפרש המקרא על פי דרך הפשוט דייקא בלי שום דרשה מדרשות רבותינו ז"ל, ופנימיות כוונתם הרעה ניכר לעין כל, למי שבקי בהם קצת ובדרכיהם הרעים, שכל כוונתם לפרש המקרא על פי דרכי המליצה לבד כאילו אין בה שום פנימיות חס ושלום. או להם, או לנפשם.

ואם ידלגו על ההרים ואם יקפצו על הגבעות, לא יוכלו לפרש את התורה הקדושה שתהיה מתיישבת על פי דרכי המליצה, כי יש הרבה מקראות בתורה בלי שיעור שאין סובלים פירוש על פי פשוט כלל, ובפרט שהם סותרים הדין כפי המקובל בידינו מפי משה רבינו עליו השלום בעצמו, כגון 'ששת ימים תאכל מצות', וכן 'ובישלת ואכלת' בפסח שבאמת אינו נאכל אלא צלי. וכן 'ארבעים יבנו'. וכיוצא בזה הרבה.

ועל כן באמת אין צריכין ללמוד מקרא כי אם עם פירוש רש"י לבד, שרש"י הקדוש מכריח עצמו מאד לפרש המקרא על פי פשוטו. אבל בכל המקומות שאי אפשר לפרשו על פי פשוטו מחמת קבלת רבותינו ז"ל, הוא מפרשו על פי דברי רבותינו ז"ל. וגם בהמקומות שמפרש המקרא על פי פשוט, מביא על פי רוב דברי רבותינו ז"ל במדרשים וגמרא, לידע ולהודיע שיש עוד כמה דרשות בזה המקרא. והפורש עצמו מפירוש רש"י ללמוד ביאור שלהם הרע וכיוצא באלו הפירושים, הוא פורש מן החיים, ועוקר את עצמו מחי החיים ומתורתו הקדושה" (ליקוטי הלכות, תפילה ד).

קחו עמכם דברים וישבו אל ה'!

שאלה:

כבר חלפו כמעט שבועיים של חודש אלול, ועדיין לא נתעורר ליבי לתשובה. הלב סתום ואטום. מה עושים?

תשובה:

מה עושים? אומרים 'ליקוטי תפילות'!

יש כבר ספר כזה בעולם, שמי שיאמר בו בתמימות, יזכה להתעורר לתשובה שלימה... ומה שנותר לנו, הוא רק לפתוח אותו ולומר בו...

וכבר כתב מוהרנ"ת בהקדמתו לספר זה:

"הנה מעלת אלו התפילות יבין כל משכיל החפץ באמת ובתמימות. כי תפילות כאלו עדיין לא היו בעולם, והם מלאים כל טוב לבית ישראל, תפילות תחונות ובקשות והפצרות וריצויים ופיוסים ויודים וטענות ואמתלאות וצעקות ושועות וזעקות גדולות לשם יתברך, לעורר רחמי המרובים עלינו שיקרבנו לעבודתו יתברך חיש קל מהרה. וגם כלול בהם התעוררות גדול שיאמר האדם נפשו, שיעורר את עצמו לבל יעבור עולמו בשינה חס ושלום, כי הדיבור יש לו כח גדול לעורר את האדם, ועל כן אפילו הדברים שהאדם בעצמו יודע אותם, אף על פי כן כשיאמרם בפיו ויעורר את עצמו, על ידי זה יתחזק ויתגבר וישתוקק ביותר להתקרב להשם יתברך, עד שיזכה לתשובה שלימה באמת. ומי שיהיה רגיל בתפילות אלו באמת ובתמימות, בוודאי יזכה לחיי עולם!"

ומעתה, אין לנו אלא לקיים "קחו עמכם דברים וישבו אל ה'" - "קחו" דייקא, היינו שהדברים כבר מוכנים מאתו יתברך, והשם יתברך מבקש שניקח אותם עמנו לשוב אליו על ידי זה" (ליקוטי הלכות, קריאת שמע ה, יח).

בימינו שהלב סתום ואטום, צריך פשוט לקחת 'ליקוטי תפילות' ולשוב על ידו אל ה'. וכפי שכותב רבי יעקב מאיר שכתער שליט"א במכתבו:

"פעם אחת, ואולי יותר מפעם, שאני ניגשתי לליקוטי תפילות והתחלתי לטעום מתיקת הדיבורים. תיכף נתחרטתי למה לא אמרתי אתמול ליקוטי תפילות. וידוע שמוהרנ"ת אמר שאחר שיצא הליקוטי תפילות עתידי ליתן דין וחשבון על כל יום שלא אומרים ליקוטי תפילות. וזה מובן מאד כהיום שהלב מטומטם כל כך מרוב עוונות ופשעים והרוחות הטמאות שמילאו את חלל העולם, והוא הכין דיבורים כאלו להתעורר ולשיח את הלב לפני קונינו, והרי השולחן ערוך ומוכן לפנינו, ואין לנו כי אם לפתוח את הפה לאכול" (אוסף מכתבים, מכתב ט).

וכיון שהזכרנו קטע ממכתב זה, לא נתאפק מלהעתיק לפניך עוד כמה קטעים נפלאים משם, על אודות מעלת וכח הספר "ק ליקוטי תפילות:

"רואין אנו שאחר מאה וארבעים שנה (פחות או יותר) וכשניגש יהודי ואומר ליקוטי תפילות, מרגיש את עצמו כאלו עליו ועל עצמו נאמרו דברים אלו.

מי שמע כזאת מי ראה פלא כזה; אלפים אנשים אחר הסתלקות מוהרנ"ת כל אחד רואה ומרגיש איך שמה שעובר עליו, מונח בליקוטי תפילות ושייכים לו לתיקון נפשו.

אם לא היה הבעל דבר מבבל את העולם בקטיגורי' על תלמידי חכמים - וזה אחד מחבלי משיח שחז"ל מנו - הלא היו כעת אלפים ורבות בעלי תשובה גמורים ויראי ה' ע"י הליקוטי תפילות, אולם הבעל דבר מסתיר את זה וגם אפילו לברסלב'ער חסידים כמו שאמר רבינו הק' שהדפים של הכריכה (היינו הטאבלט) גם זה מניעה להספר שלו.

אני זוכר מסבך אחד שהיתה לו עגלה מול חנותו הידועה של "חיים אטיק" ברחוב מאה שערים סמוך לגאולה, שמו ה' משה. האיש משה הזה היה מנהיג את העגלה בידי (בעל עגלה פשוט). ר' יחיאל גרינוואלד ז"ל היה מעסיק אותו תמיד, למען פרנסה, בבית חרושת של קופסאות שה' לו.

האיש משה הנ"ל היה נכנס בכל שעת צהריים לבית מדרשינו הישן, שהיה אז באחד מהבתים בתוך שכונת מאה שערים, ומדרכי היתה גם כן אז להיות הבית המדרש שלנו שאז ה' ליזמן פנוי מהישיבות. וראיתי שהמשה הזה ה' עוסק בכל יום בליקוטי תפילות ובדמעות שלישי, לא בשטחיות כמו שאחד נודמן לו בכי, כי אם ה' בוכה מתוך עומק עומק לבבו ע"י הספר הק' ליקוטי תפילות, ופעם רציתי לדעת אם הוא מכוין לשעה אחת שלימה, וראיתי שמאריך בבכיותיו עם הספר ליקוטי תפילות יותר משעה.

ועתה תמה על עצמך: איש פשוט שעומד ברחוב, סבל על עגלה, יזכה לבכות בכל יום קרוב לשעה חוצי או לשעתיים ולשיח לבבו מתוך עומק הלב כ"כ על הספר ליקוטי תפילות. וגם גאון או צדיק אם ה' בוכה בכל יום שעה ארוכה כזו לפני השי"ת, היה זה בגדר חידוש נפלא, ואיש פשוט זוכה לזה ע"י מוהרנ"ת עם התפילות שסידר לפני נפשות ישראל.

יש אצלנו ברסלב'ער חסיד אחד, שמו ר' נפתלי, שבא לפני כמה שנים מרוסיה והוא עובד השם גדול, כדמותם של העובדים באומן. סיפור לי שברוסיה שילם בעד ליקוטי תפילות סכום שבכאן זה בערך חמש מאות לירות. וזה כמו שהמסילת ישרים אומר בתחילתו, שהעלם וההסתרה נעשה מרוב הפרסום, מחמת שזה מצוי מאד, מזה בעצמו שוכחים את הטוב אשר לפנינו.

ולמעשה, הספר יגיע לך בע"ה בעוד כמה ימים. ולדעתי תנסה לומר בכל יום עמוד אחד, ותראה שתרגיש במשך הזמן שינוי לטובה בלי שום ספק בעזר השם.

גם אני בימי בחרותי, בהיותי כבן שש עשרה שנים בערך, עסקתי אז תקופה ממושכת בליקוטי תפילות וניצלתי ע"י מהרבה זומא ומהרבה רע, ב"ה. מוהרנ"ת אמר עוד בחיים חיותו שיש לו כבר בגן עדן כמה צדיקים מיט ליקוטי תפילות אין דיא הענט.

עד כאן מתוך מכתבו של הגרי"מ שליט"א.

ה' יזכנו להתחזק באמירת ספר קדוש זה, בפרט בימי הרחמים והסליחות, ובוודאי נזכה לתשובה שלימה.

פנינים מאורים וחיזוקים מזוהרים מלוקטים מספרי גדולי הצדיקים ז"ע
מתוך רשימותיו של הגרי"ם שכמעט שלוש"א אשר ציין ורשם לפני לזיכרון.

לקט ספרי"ם

ספרי חסידות

חייב לתקן מעשיו וימיו ושנותיו - להביא לגאולה

האלשיך הקדוש פירש על מאמר חז"ל (ירושלמי יומא פרק א הלכה א) "כל מי שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בימיו", הטעם לזה כי בוודאי מן הנמנע לצדיק יחיד בלי זכות דורו כלל להביא מלך המשיח ולבנות בית המקדש. ועם כל זה חייב כל אדם מישראל לתקן מעשיו

השימוש בכיריים של גז ביום טוב

הפולמוס בכיריים החדשים

בעשרת השנים האחרונות הותקנו בכיריים החדשים התקן מיוחד למנוע דליפת גז, שאם במקרה נכבית הלהבה מאיליה לא ימשיך הגז לצאת ולהתפשט בחלל הבית, שעלול לגרום להרעלה או לסכנת התפוצצות חס ושלום. ההתקן מופעל על ידי כח עלעלקטרי זעיר שנוצר על ידי חום הלהבה, ואינו תלוי בזרם עלעלקטרי של הבית. עקב כך התעורר פולמוס בין פוסקי הדור האם מותר להשתמש ביום טוב בכיריים, שהרי אסור לייצר כח עלעלקטרי ביום טוב, ובכל פעם שמדליקים להבות הגז מייצרים כח עלעלקטרי גם כאשר אין הכיריים מחובר לתקע (אם הכיריים מחובר יש בעיה נוספת של הדלקת ניצוץ).

א. תיקון מנא תוך כדי הבערה

מאחר שהפעלת כח העלעלקטרי נעשית בפעולה אחת עם הבערת להבת הגז, יש לומר דכיון שהותרה הבערה לצורך אוכל נפש לא איכפת לא גם אם נעשה בצירוף לזה מלאכה נוספת. ויש להביא ראיה לכך מדברי המגן אברהם (סי' תקא סק"ג) שהקשה איך מותר ביום טוב להסיק את התנור בכלים שלמים, הלא ברגע ששורף את הכלי עובר על סתירת כלים, ומלאכת הסתירה אינה מהמלאכות שהותרו לצורך אוכל נפש. ותיירץ דכיון שהסתירה נעשה בבת אחת עם ההבערה, והותרה הבערה לצורך אוכל נפש ממילא הותרה גם הסתירה. ואם כן מוכח מזה שגם אם תוך כדי ההבערה נוצרה מלאכה אחרת מותר להבעיר. וכבר נזכר ראיה כזו בספר מאורי אש (פ"ב ענף ב) להגרש"ז ז"ל.

אכן קשה לבסס פסק על פי דברי מגן אברהם אלו, שמצינו בהרבה אופנים שנתאר לעשות מלאכה המותרת לצורך אוכל נפש אם נוצר על ידי זה מלאכה אחרת שלא הותרה. לדוגמא: אסור לחתוך סימנים בבשר כמין אותיות וצורות משום כותב, אף אם חותך כדי לאכול, משום שלא הותר מלאכת כותב לצורך אוכל נפש (עי' שעה"צ סי' תק סק"ב). כך גם אסור לשבור עוגה עם אותיות משום מוחק כדי לאכול (סי' תעה משני"ב סקמ"ז). ובפרי מגדים (סי' תקיא מ"ז ס"ב) אסור לעשן סיגריה שיש אותיות על הנייר משום מוחק, אף שהמחיקה נעשה תוך כדי הבערה לצורך אוכל נפש (ועי' סי' תקי"ג בב"ה"ל ד"ה אבל).

ב. חשוב כחלק מתיקון אוכל נפש

ככמה אופנים הותרו כל מיני מלאכות כשהם באים בתהליך הרגיל של דרך אפיה ובישול, אף אם אינם מהמלאכות המותרות ביום טוב, שמכיון שהם באים כחלק מתהליך של הבישול הם נחשבים כחלק ממלאכת אוכל נפש. לדוגמא: מותר למרח טיט על גבי דלת התנור, אף שמלאכת ממרח אינו ממלאכות שהותרו לצורך אוכל נפש (סי' תקז משני"ב סק"ז). ולכמה פוסקים מותר מן התורה לגבל טיט לצורך סתימת התנור, אלא שנאסר משום דמיחזי כנגבל לבנין (שם ס"ק מא). וכן מותר להפיג את התנור במים צוננים כדי לאפות בו, אף שהתנור מתחמם על ידי זה ויש בזה משום עשיית כלי. ואפילו מגבן שיש בזה חשש בונה לא נאסר רק משום שהירך לעשותו ימים רבים, ואי לא הכי היה מותר (סי' תקט ס"ה עיי"ש). ואם כן יש לומר דגם בכיריים של גז מותר להפך את המתכת למגנט על ידי כח העלעלקטרי, דכיון שזהו התהליך הרגיל של הבישול יותר אגב זה גם מלאכת תיקון מנא.

אלא שלעומת זאת, מצאנו כמה פעמים שלא הותר עשיית כלי תוך כדי בישול ואפיה. לדוגמא: בסימן תק"ח (סי' א) מבואר שאסור לבנן רעפים כדי לצלות עליהם משום איסור עשיית כלי. כמו כן נחלקו הפוסקים אם מותר לבשל בקדירת חרס חדשה ביום טוב, שעל ידי הבישול מתחזקת הקדירה ויש בזה משום תיקון מנא, ולמעשה נפסק שאין להתיר רק

בית המדרש על ציון רבינו הקדוש

אוהל שע"ג קבר של צדיק

כתב בשו"ת מהר"ש ענגיל (ח"א סי' סג) שאין דין קדושת 'בית הכנסת' באוהל שעל גבי קבר של צדיק, דכיון שעל פי הלכה אסור לקרות ולשנות בבית הקברות, אם כן לא נעשה האוהל לשם בית כנסת ובית מדרש, רק לכבודו של צדיק לבקש בקשות פרטיות לכל יחיד ויחיד, ולכן גם אם מתקבצים שם לפעמים ציבור גדול אין דינה כבית הכנסת רק כרחובה של עיר. ובאמת שכן מובא בשיח שרפי קודש (ח"ה סי' רצ) שאנ"ש הקפידו על הבחורים שהתפללו תפילה קבועה כשחרתי בציון רבינו ז"ע שהיה שוכן בבית הקברות, כי בציון היו מתפללים רק בקשות פרטיות.

האוהל שעל ציון רבינו הקדוש

אבל פשוט שלא נאמרו דברי המהר"ש ענגיל רק באוהל שהוקם על הקבר לנוחיות המתפללים, אבל בזמננו שהוקם על ציון רבינו ז"ע בית מדרש ממש עם ארון קודש ובימה ומתקיימים שם מניינים תמידין כסדרן וקורים בתורה בציבור, ולובשים שם טלית ותפילין - דינו כבית כנסת ממש.

וכך כתב בשו"ת מנחת אלעזר (ח"ג סימן גג) שנוהגים להתפלל תפלות הקבועות ולקרות בתורה בציון קבר רחל אמנו ע"ה ובמערות הרשב"י ע"ה ושאר תנאים ואמוראים, דעיקר האיסור הוא משום 'לועג לרש', אבל אלו הצדיקים אשר בצילים נחיה בגוים ואנו קובעים שם תפילותינו כדי שיעלו תפילותינו לפני כסא הכבוד שהוא מקום קדוש וטהור והתפילה מתקבלת שם יותר, כמבואר

בפוסקים דמהאי טעמא נהגו להשתטח בערב ראש השנה על קברי הצדיקים, אין שום חשש איסור להתפלל ולקרות בתורה וללבוש שם טלית ותפילין, דהכל נעשה לכבוד המת וזכות הוא לו. וכן מובא בשדי חמד (שם).

דינו כבית הכנסת ממש

ראוי לדעת דהבית המדרש שעל הציון דינו כבית הכנסת של כרכים שנבנה מתחילה לכל באי עולם, ואין בזה ההיתר של רוב בתי המדרשות שבזמננו שנבנה על תנאי, או שנבנה מתחילה לשמש רק כשטיב"ל או כקלו"ז, דאילו הבית המדרש שליד הציון הקדוש לא נבנה על תנאי להתיר בו אכילה ושתייה, שהרי נבנה על בית הקברות שיש בו איסור לנהוג קלות ראש ולאכול או לשתות בו (יו"ד שם). ומ"מ מי שמתפלל ולומד שם והוא צמא לשתות, יש להקל לשתות מים לצורך תורה ותפילה, ואין בזה גם משום זלזול בבית הקברות כיון שהוא לצורך תורה ותפילה לכבוד המת (עי' ביאור"י סי' קנא ס"א ד"ה ואין אוכלין ושול"ת חת"ס יו"ד סי' שלה).

וכל זה מצד ההלכה מדיני בית הכנסת ובית הקברות, אכן ידוע בין אנ"ש עד כמה הקפידו מחדרת קדושת המקום שבציון רבינו ז"ע גם בעוד שלא נבנה שם בית מדרש, וכידוע ומפורסם מראבר"ג ז"ע דהרב מטשהרין ז"ל לא הרשה לעצמו אפילו לישיב על כסא במקום הקדוש, וראהו שפירס על הרצפה מטפחת וישב עליה זמן רב וכך אמר התיקון הכללי, על אף שהיה איש כבד והיה מאד קשה לו לשבת על הרצפה. וכבר אמרו חז"ל (חגיגה ב) 'כדרך שבא לראות כך בא ליראות'.

ג. מכשירי אוכל נפש

יש שדנו להתיר מדין מכשירין שאי אפשר לעשות מערב יום טוב, והוא על פי המבואר בסימן תק"ט שמעיקר הדין מותר לעשות תיקון כלי לצורך אוכל נפש אם לא היה אפשר לעשות כן מערב יום טוב, ויא"ש שאין מורין כן לרבים. ומאחר שיש הפסד אם יישאר הגז דלוק מערב יום טוב ולפעמים הוא גם מסוכן לילדים, מותר ביום טוב. אלא שכתבו הפוסקים שלא הותר עשיית כלי חדש רק תיקון כלי בלבד, ואין גדר ברור בפוסקים מה נכלל בגדר 'עשיית' כלי, ומה נכלל בגדר 'תיקון' כלי.

ד. חשש ואיסור מוליד

גם אם קיים איסור מוליד בהפעלת כח עלעלקטרי, יש לדון ששייך בזה כל ההיתרים הנ"ל, ואף שמצינו באיסור מוליד שאסור גם לצורך אוכל נפש, שאסור להוציא אש מן האבנים ולהדליק גפרורית בשום אופן משום מוליד אש חדש (סי' תקב ס"א), אעפ"כ יש מוליד שהותר לצורך אוכל נפש, שמותר להוליד ריח בפירות משום שהוא שוה לכל נפש (סי' תקיא ס"ז), כיון שאינו מוציא יש מאין רק מוסיף כח בפירות, ואף כאן אינו מוציא ומוליד דבר חדש ממש רק מוסיף כח מגנט במתכת הקיים.

בשעת הדחק (סי' תקב ס"ד), והפוסקים כתבו בזה כמה חילוקים: התוספות (ביצה לד. ד"ה ואין מפייגין) כתבו שלא הותר עשיית כלי רק במקום פק. הרשב"א (ב"ח שם ד"ה תנור) כתב שלא התירו רק באופן שאין זה תיקון גמור. הר"ן (ט) כתב שרק אם תיקון הכלי נעשה מיד בשעת הבישול מותר אבל אם התיקון כלי נעשה קודם תיקון המאכל אסור. הרא"ה (ד"ה ואין מפייגים) כתב דאם נעשה כלי גם לצורך מלאכה אחרת אסור, ואם נעשה רק לאפיה ובישול זו מותר.

למעשה, בנידון דידן, כח העלעלקטרי והמגנט נוצר מיד בשעת הבישול, והוא נעשה אך ורק לצורך בישול זה, שלאחר כביית הלהבה מתבטל כח המגנט, ואם כן לשיטת הר"ן והרא"ה אין בזה חשש. וגם לשיטת הרשב"א יתכן לומר שאין זה עשיית כלי גמור רק כעין תיקון כלי פמוסיף כח מגנט במתכת. ואף שהחמירו הפוסקים שלא לבשל בקדירת חרס חדשה ביום טוב כשאין שעת הדחק, היינו משום ששם אפשר לבשל בקדירה זו מערב יום טוב, אבל בכיריים של גז שאם ידליקו מערב יום טוב יגרום להפסד של גז ולפעמים הוא גם מסוכן יש לומר שאין איסור בדבר (עי' במ"מ רס"ו תקא). ולדעת החת"ס הנ"ל שלא התירו רק במקום ספק אפשר שיש להחמיר ע"י משני"ב סי' תקט סק"ל).

אור אברהם

ליומא הדילולא של הרה"ק רבי אברהם שטערנהארץ זי"ע כ' אלול תשט"ו

זכי גדולה זכינו, חסידי ברסלב די ארץ הקודש, כאשר בשנת תרצ"ו עלה ארי מבבל, ה"ה הרה"ק רבי אברהם שטערנהארץ זי"ע, לאחר שכיחן במשך רוב שנותיו כרב ומשפיע לאנשי שלומינו בכמה עיירות באוקראינה, ובשנים האחרונות דלה והשקה בעיר אומן כאשר היתה בתפארתה, ועובדי ה' שרפי מעלה מילאו את סמטאותיה. ובחסדי השי"ת זכינו שבערוב ימי הופיע בשערי ירושלים להשתקע בה, ומאת ה' היתה זאת כאשר ממנו פינה וממנו יתד להעמדת והצבת וכינון חסידות ברסלב על תילה בעיר הקודש ירושלים תובב"א.

אמנם, טרם עלייתו כבר היו בירושלים חסידים מופלים עובדי השי"ת בכל נפשם, ואולם הורגש עד למאד כי חסר מי שייקח על שכמו לסדר את כל ענייני רביה"ק על מכונו. ואכן משמים גלגלו זכות לזכאי, ה"ה רבי אברהם זי"ע שמד כשהופיע כאן, הציב צביון חדש ונכון לכל הקשור להשאת רוח הצדיק בקרב אנשי, כאשר ברוב דעתו היצוקה תיקן את כל הדברים הצריכים תיקון, והמה שמורים לזכותו עד עצם היום הזה.

אחד מן הדברים שרבי אברהם ראה בהם חשיבות יתירה ואבן יסוד, היה: התאספות עם הצדיק להתפלל כאחד בבית הכנסת הנקרא על שם הצדיק. זוכרני שאחד מזוני אנשי התגורר בשכונת מאה-שערים, והיטלטל במיוחד להתפלל בבית מדרשו בעיר העתיקה תפילת צפרה דשבחא, אך בתפילת מוסף רצה ללכת להתפלל בכותל המערבי. רבי אברהם הוכיחו ואמר לו שלכותל המערבי או לשאר המקומות הקדושים הולכים כדי לערוך התבודדות או לומר תהילים, אך את התפילות הקבועות מתפללים עם אנשי בבית מדרש!

הגעתו ארצה הרעיפה טל של תחיה על כל אנשי שלומנו, שהחזיקו לו טובה כל הימים על פעליו ותמיד כרו לו אזנים קשובות לשאוב ממנו מלוא חפנים נחת. ובפרט זכור האי גברא רבא, הרה"ק רבי שלמה וועקסלער זי"ע, שהוא היה ראש המדברים בטרם הופיע רבי אברהם בשערי ירושלים, אך מיד עם הגעתו הצטנף בקרן וזית והתנהג לפני רבי אברהם ביותר הכבוד הראוי לו.

רבי אברהם מצידו אף הוא חש כלפי רבי שלמה יראת הכבוד, ומהענין לציין שהשניים התגוררו בעיר העתיקה באותו חצר, ואף על פי כן נמנע רבי אברהם מלבקר בבית רבי שלמה, כשהוא נמנמק: "איך ווייס נישט ווי צו זיך באגיין מיט א איד וואס האט גילוי אליהו..." זאת לאחר שהשמועה אמרה שרבי שלמה זכה

לגילוי אליהו. אשר על כן התבטא רבי אברהם בענוותנותו שאינו יודע באיזו צורה מתהלכים לפני אדם קדוש כזה.

בהגיעו, שימש לנו רבי אברהם דוגמא ומופת כיצד נראה חסיד אמיתי; מחד, הרי היה עבד ה' נפלא במסירות נפש כדרך עובדי ה' הגדולים מדורות הקדומים, אך מאידך, לא היו עבודותיו הנשגבות סתירה ליישוב דעתו המיוחד, שאף בזה התבלט מאד. ולמרות עבודותיו ויגיעותיו בעבודת השי"ת במסירות נפש בתשעים שנות קימת חצות מדי לילה בלילה, בשיחה להשי"ת ובעבודות עצומות שעות על גבי שעות - לא חיסר ולא איחר את סדריו היומיים. והיה זה ללימוד לכל האברכים העובדים, אשר רבות למדו מיישוב דעתו הנפלאה, עד שאפשר לומר שבזכותו קיבל ענינו של רבינו פנים חדשות כאן בארצנו הקדושה.

רק מראייה והתבוננות במהלכיו של צדיק ועובד ה' זה, ובפרט כשזכו לשמוע תורות רביה"ק שנאמרו במדע וחכמה, במתיקות עצומה ובהתעוררות רבה ביותר. גם בערוב ימיו, עד יומו האחרון, למרות חולשותיו לא נס ליחו ולא חלה שום חולשה וירידה כלשהי בגאונותו העצומה בתורה ובנגלה ובנסתר ובעבודותיו הקדושות והנוראות שהחזיק בהם למעלה מתשעים שנה.

תפילתו היתה מתוך השתפכות הנפש שאין כדוגמתה. ואף שבאופן כללי כלפי-חוץ היה נראה כקר רוח, עם זאת, מי שהתבונן ועקב אחר תפילתו ראה כי הוא שרוי בדבקות והתלהבות ועלאת וכל כולו מלא בערגה ובכיסופין להשי"ת. לא אחת ולא שתיים ניגש לעמוד להתפלל בענותי רצון, כמו ביצרות של ארבע פרשיות, ועיני ראו ולא זר כאשר עמד בתפילה לפני השי"ת ומלבו פרצה בכיה עמוקה, עד שהיו דמעותיו יורדות על לחיו ללא הפוגות. ואולם, למרבית הפלא לא הרגיש הקהל בבכיותיו הנוראות, כי הדמעה והבכי לא שינו את נעימות ומתיקות קולו, קול רם ומלא בעוז ובהדר, שעורר עד עמקי הנפש את כל שומעיו, אשר לא ידעו אפילו כי הקול מגיע מתוך בכי ופנים שטופות!

ואיזו מתיקות היתה לשמוע ממנו את קריאת האקדמות". אנשים מכל קצוות העיר היו באים במיוחד לשמוע את קריאתו בנוסח הערב אשר רבינו התבטא עליו שהוא שיר של חשק (שיחות ה"ר רנ"ו). בין הבאים לעיר העתיקה זוכרני את החסיד רבי יעקב מלמד (קלמנוביץ) זצ"ל. ובאמת אמרו, כי מי ששמע את רבי אברהם בחג השבועות קיבל משמעות מחודשת במימרת רביה"ק: "וואס יודין פן פרמאגן - אקדמות מיט דעם ניגון!"

רבי מרדכי אב"ד דק"ק טעפליק (ב)

סדר התמנותו לאב"ד ע"י רבינו הק'

אחר חג הפסח שנת תק"ע, כשנסע רבינו ז"ל מן ברסלב לקבוע עצמו בעיר אומן, נסע דרך עיר טעפליק. אנ"ש דעיר טעפליק קיבלו פני רבינו ז"ל בכפר הסמוך, ושם סמך רבינו את תלמידו רבי מרדכי לאב"ד דעיר טעפליק, כפי שמספר מוהרנ"ת ז"ל:

"סמוך לערב באנו לק"ק טעפליק, ושם באו לקראתו רוב בני העיר ובפרט אנ"ש, וביקשו אותו הרבה שילין שם ולא רצה, ואף על פי שהתחיל הגשם לירד מדי עברו בטעפליק סמוך לערב, אף על פי כן לא רצה לסודר שם. ונסע להלן, ועמד ללון בכפר הסמוך לשם, ולשם יצאו הרבה מבני העיר טעפליק. ושם נתמנה ר' מרדכי לאב"ד בטעפליק" (ימי מוהרנ"ת ח"א אות מ"ח).

הון רב ושוה פרוטה...

בטעפליק היו ב' רבנים שניהנו ברבנות. פעם נתעוררה איזה שאלה בטעפליק, והייתה שאלה חמורה הנוגע לענין עגונה, ורצה האב"ד רבי מרדכי להתירה, אולם מנע עצמו, והמתין לביאתו של הרה"ק בעל התניא זי"ע להציע לפניו צדדי היתר, וכשבא בעל התניא דן עמו בשאלה זו, והסכים גם הוא להתירה. אח"כ בעת שנסע מהעיר ליווהו אנשי העיר, ופנה אליהם הבעל התניא ואמר: "בטעפליק נמצאים ב' רבנים, אחד מהם שוה הון רב ואחד שוה פרוטה - טעפליק האט צווי רבנים, ביידע האבן דערווערד, איינער א הון רב, איינער א קאפיקע". בהתכוונן שהר"ד מרדכי שוה הון רב לרוב גדולתו בתורה, והשני שוה נגדו רק פרוטה (שיש"ק ח"א אות ר"ז).

"קול אומרים הודו"

רבי מרדכי הנהיג מנהג בעיר טעפליק, שבינם שאומרים הלל לא יפסקו הקהל בסוף כל מזמור, להמתין לסיומו של החזן כנהוג בעולם, אלא יאמרו את כל המזמורים בהמשך אחד עד שיגיע לפסוק הודו לה' כי טוב, בכדי שלא להפסיק ההתעוררות וההתלהבות שבאמירת הלל (שיש"ק ח"א אות ר"ז).

חסידי ברסלב בעיר טעפליק

נראה שמפני שדרו בעיר טעפליק הרבה מאנ"ש, וגם האב"ד היה רבי מרדכי מתלמידי רבינו ז"ל - לכן לא הרהיבו המתנגדים להתנגד בגלוי על חסידי ברסלב, ובעת המחלוקת על מוהרנ"ת בשנת תקצ"ה גברה שם יד חסידי ברסלב (מכונן בעלים לתרופה במכתב קע"ג, ושיש"ק ח"ד סי' ש"פ ושי"א).

התפילות על ציון רבינו

בשנת תקצ"ה בעת המחלוקת על חסידי ברסלב, כשהגיע מוהרנ"ת לאומן באמצע החורף, כתב מכתב לאנ"ש שבטעפליק שגם הם יבואו לאומן להצטרף עמו בתפילתו. ויען שזה היה בסוף חודש טבת סמוך לערב ראש חודש שבט, באו אנשי טעפליק על ערב ר"ח שבט לאומן, ובתוכם היה שם גם הרב מטעפליק וכו', ויבכו עמו כל אנ"ש שבאו שם לבית ציון אדמו"ר שילכת ציונו הקדוש, ויצעק: למה אתם מחשים הלא עמדו עלינו וכו'. ויתפללו כולם בבכיה גדול ועצומה, וצעקו כולם צעקות גדולות ומרות, והיה שם ערב ראש חודש יותר מיום כיפור, וירבו לבקש שם רחמים מהשי"ת. וגם אמרו להם שיאמרו קאפיטל ק"ט בתהלים, ושוועתם עלתה לשמים וכו' (ימי התלאת).

Advertisement for 'Yotzrot' (צדקים) featuring a logo and text about spiritual services.

Advertisement for 'Hoda' (הודעה חשובה) regarding a spiritual gathering or event.

Advertisement for 'Kria Namna' (קריה נאמנה) featuring a logo and text about a spiritual organization.